

Innst. 187 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 46 L (2012–2013)

Innstilling fra justiskomiteen om endringer i vergemålsloven mv.

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet legger i denne proposisjonen frem forslag om endringer i annen lovgivning som følge av at det er vedtatt en ny vergemålslov, jf. lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål § 102. Den nye loven er ikke satt i kraft, men det tas sikte på ikrafttredelse 1. juli 2013. Når loven trer i kraft, vil den erstatte lov 28. november 1898 om umyndiggjørelse og lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige. Den nye vergemålsloven nødvendiggjør en rekke endringer i annen lovgivning, blant annet som følge av omorganiseringen av vergemålsmyndigheten og nye regler om at vergemålet skal være individtilpasset. Disse endringene bør være på plass før loven trer i kraft.

I Ot.prp. nr. 110 (2008–2009) Om lov om vergemål (vergemålsloven) ble det ikke lagt frem noe fullstendig forslag til endringer i annen lovgivning, men det ble uttalt at regjeringen vil fremme et forslag om dette på et senere tidspunkt.

Endringene som må foretas i annen lovgivning, er i stor grad av teknisk art. Begreper som «umyndig», «umyndiggjøring», «hjelpeverge» og «overformyndieret» mv. må erstattes av begreper som innholdsmessig er i samsvar med den nye vergemålsloven. Videre må henvisninger til bestemmelser i umyndiggjøringsloven 1898 og vergemålsloven 1927 erstattes av henvisninger til den nye loven.

I proposisjonen foreslås det også enkelte innholdsmessige endringer i vergemålsloven 2010, fordi

departementet etter vedtakelsen av loven har sett behov for noen justeringer. Blant annet foreslås det endringer av overgangsreglene.

Departementet foreslår også å rette noen henvisninger i hundeloven til dyrevernloven på bakgrunn av at dyrevernloven nå er erstattet av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd.

Lovforslaget gjelder i hovedsak rent tekniske tilpasninger til den nye vergemålsloven og antas dermed ikke å medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til at proposisjonen i all hovedsak gjelder endringer som må foretas i annen lovgivning som følge av den nye vergemålsloven. Komiteen viser til at den nye vergemålsloven etter planen skal tre i kraft 1. juli 2013. I tillegg til rent tekniske endringer er det særlig to reformer i den nye vergemålsloven som nødvendiggjør endringer i annen lovgivning.

Komiteen vil peke på at det i den nye vergemålsloven vil bli en overgang fra ordningen med umyndiggjøring og hjelpevergemål til et individtilpasset vergemål. Videre vil det bli en omorganisering av vergemålsmyndighet ved å overføre vergemåls-

myndigheten fra det kommunale overformynderiet til fylkesmannen.

Komiteen registrerer at endringer som må gjøres i annen lovgivning i stor grad er av teknisk art. Dette gjelder i all hovedsak en endring av begrep som blir tilpassa den nye loven. Komiteen konstaterer også at regjeringen ikke vil gå videre med forslaget om å forvalte de vergetrengendes finansielle eiendeler i regi av Folketrygdforbundet da det er mer hensiktsmessig med forvaltning i bank.

Komiteen viser til at de foreslåtte endringene ikke vil ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i vergemålsloven mv.

I

I lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål gjøres følgende endringer:

§ 26 skal lyde:

§ 26 *Faste verger*

Fylkesmannen kan engasjere faste verger. Den som engasjeres som fast verge, skal legge frem *en politiattest. Opplysningene fra politiattesten skal inngå i egnethetsvurderingen etter § 28 første ledd første punktum. I attesten skal det anmerkes* om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelse av straffebud om økonomisk kriminalitet og de straffebud som omfattes av barneomsorgsattesten etter politiregisterloven § 39 første ledd. *Attesten skal være uttømmende i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1.* Kongen gir i forskrift nærmere regler om kravet om politiattest, herunder hvilke straffebud om økonomisk kriminalitet som skal omfattes av attesten, og kan også gi regler om kvalifikasjonskrav, organisering og godtgjøring for faste verger.

§ 28 annet ledd annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke der nærstående som nevnt i § 94 annet ledd eller søsken oppnevnes som verge.

§ 30 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Har han eller hun en inntekt og formue som er lavere enn de grenser som fastsettes av Kongen i forskrift, skal godtgjøringen og utgiftene likevel dekkes av fylkesmannen.

§ 51 annet ledd annet punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om organiseringen av forvaltningen i bank, herunder regler om rett til å velge plassering av midlene.

§ 54 første ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi regler om at når en mindreårig eller en person som er fratatt den rettslige handleevnen, tilføres eiendeler, skal offentlige forvaltningsorganer, finansinstitusjoner, *forsikringselskaper, pensjonsforetak, fondsforvaltningsselskaper, verdipapirregistre* og verge gi melding til fylkesmannen om dette.

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Vergen og fylkesmannen har, *uten hinder av taushetsplikt, rett til innsyn i opplysninger hos skattemyndighetene om personer under vergemål og om personer som er begjært satt under vergemål, når slikt innsyn er nødvendig for at vergen og fylkesmannen skal kunne ivareta sine oppgaver etter loven her. Skattemyndighetene skal gi melding til den sentrale vergemålsmyndigheten om mindreåriges finansielle eiendeler som skattemyndighetene har innhentet opplysninger om fra tredjepart, når disse eiendelenes verdi overstiger den grensen som følger av forskrift etter vergemålsloven § 49 første ledd første punktum. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av meldeplikten, herunder om meldepliktens omfang.*

§ 57 første ledd første punktum skal lyde:

Må det antas at det er behov for vergemål for en person som er innlagt i institusjon, skal institusjonen melde fra til fylkesmannen.

§ 67 skal lyde:

§ 67 *Vurdering av tvungen forvaltning*

I forbindelse med opprettelsen av vergemålet skal fylkesmannen vurdere om midler som er underlagt tvungen forvaltning i medhold av folketrygdloven § 22-4, folketrygdloven § 22-6 eller helse- og omsorgstjenesteloven § 12-4, i stedet skal forvaltes av vergen.

§ 77 første ledd bokstav d og ny bokstav e skal lyde:

d) Verdipapirsentralen,

e) Folkeregisteret.

§ 77 tredje ledd annet punktum skal lyde:

Fratakelse av den rettslige handleevnen kan ikke gjøres gjeldende overfor den som i god tro har inngått avtale med vedkommende om eiendeler som nevnt i første ledd bokstav b før den påbudte meldingen er innført i dagbok eller register.

§ 86 første ledd annet punktum skal lyde:

Fullmektigen kan likevel gjennomføre disposisjoner etter §§ 87 og 88 og disposisjoner som fullmakten særskilt angir at *fullmektigen* skal kunne gjennomføre.

§ 101 skal lyde:

§ 101 *Ikraftsetting. Overgangsregler*

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.
2. *Beslutning om opprettelse av hjelpevergemål etter lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige* gjelder også etter ikrafttreddelsen av loven her. *Hjelpevergemålet regnes etter lovens ikrafttredelse som et vergemål uten fratakelse av den rettslige handleevnen etter reglene i loven her og med det innhold som er besluttet for hjelpevergemålet. Oppdraget som hjelpeverge fortsetter etter lovens ikrafttredelse som et oppdrag som verge etter reglene i loven her og med det innhold som er besluttet for hjelpevergemålet.*
3. *Beslutning om umyndiggjøring etter lov 28. november 1898 om Umyndiggjørelse* gjelder i tre år etter ikrafttreddelsen av loven her. *Beslutningen om umyndiggjøring regnes i denne perioden som et vergemål med full fratakelse av den rettslige handleevnen etter reglene i loven her. Oppdraget som verge fortsetter etter lovens ikrafttredelse som et oppdrag som verge etter reglene i loven her og med det innhold som gjelder for vergemål med full fratakelse av den rettslige handleevnen.*
4. *Finansielle eiendeler som ved ikrafttreddelsen av loven her har vært forvaltet av overformynderiet etter lov 22. april 1927 nr. 3 kapittel 6, men som utgjør et beløp som er lavere enn beløpsgrensen som følger av forskrift etter § 49 første ledd første punktum i loven her, skal forvaltes av fylkesmannen i ett år etter lovens ikrafttredelse. Dette gjelder likevel ikke hvis fylkesmannen i denne perioden beslutter at eiendelene ikke skal forvaltes av fylkesmannen.*
5. *En fullmakt som oppfyller kravene til en fremtidsfullmakt etter lovens kapittel 10, men som er opprettet før loven her trer i kraft, skal fra lovens ikrafttredelse ha de rettsvirkninger som følger av loven her.*
6. *Midlene i sikkerhetsfondene opparbeidet som en del av fellesmassene etter lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige § 73 skal fra ikrafttreddelsen av loven her utgjøre et nasjonalt sikkerhetsfond når fellesmassene er avviklet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler for det nasjonale sikkerhetsfondet, herunder nærmere regler for organisering, tilsyn, avsetning og utdeling.*

7. Kongen kan i forskrift gi nærmere overgangsregler.

§ 102 skal lyde:

§ 102 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 28. november 1898 om Umyndiggjørelse oppheves.
2. I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 78 første ledd skal lyde:

For fornærmede som er under 18 år eller fratatt rettslig handleevne, gjelder reglene i straffeprosessloven § 93 g tilsvarende for adgangen til å begjære påtale. Er fornærmede over 15 år, kan det ikke mot hans uttalte vilje begjæres påtale i saker om legemsfornærmelse og ærekrenkelse.

§ 216 første ledd skal lyde:

Med fengsel inntil 3 år straffes den som bevirker eller medvirker til at en *mindreårig* ulovlig unndras eller holdes unndratt fra sine foreldres eller andre vedkommendes omsorg. På samme måte straffes den som tar en *mindreårig* ut av landet eller holder tilbake en *mindreårig* i utlandet og ved det ulovlig unndrar eller medvirker til å unndra den *mindreårige* fra noen som har foreldreansvar eller som har omsorgen etter barnevernloven.

§ 300 første punktum skal lyde:

Med Bøder straffes den, som ved Sagsanlæg eller ved Trusel derom eller om nogenslags Fortræd søger enten hos den anden Part selv eller hos nogen Tredjemand at inndrive et ugyldigt Krav, som han har erhvervet ved i vindesyg Hensigt at *misbruge Letsind* eller Uerfarenhed *hos person under vergemål*, eller som medvirker hertil.

3. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 106 nr. 4 lyde:

4. når han er *verge for* noen, som står i slikt forhold til saken som nevnt under nr. 1, eller har vært *verge for* en part, etter at saken begynte;

4. I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer gjøres følgende endringer:

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Blir fullmaktsgiveren på grunn av sinnslidelse, herunder demens, eller alvorlig svekket helbred ute*

av stand til å inngå rettslig bindende disposisjoner, får en disposisjon fullmektigen deretter foretar, ikke annen virkning enn den ville ha hatt om fullmaktsgiveren selv hadde foretatt den, med mindre noe annet følger av reglene i vergemålsloven kapittel 10.

Blir fullmaktsgiveren fratatt rettslig handleevne etter vergemålsloven § 22, får en disposisjon fullmektigen deretter foretar, ikke annen virkning enn den ville ha hatt om fullmaktsgiveren selv hadde foretatt den.

Blir fullmaktsgiveren satt under vergemål, kan vergen innenfor sitt mandat kalle tilbake fullmakter.

§ 24 skal lyde:

§ 24 Selv om fullmaktsgiveren er i en tilstand eller situasjon som nevnt i § 22 første eller annet ledd eller hans bo som dødsbo eller konkursbo er kommet under offentlig skiftebehandling, kan fullmektigen likevel i kraft av fullmakten foreta de rettshandler, som er nødvendige for å beskytte vedkommende eller boet mot tap, inntil vergen eller bestyrelsen kan vareta deres tarv.

5. I lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 14 oppheves.

§ 15 oppheves.

6. Lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige oppheves.

7. I lov 21. februar 1930 om skifte gjøres følgende endringer:

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Skifte av arvelodd som er tildelt en fraværende arving og forvaltes etter reglene i vergemålsloven, foretas av tingretten på det sted hvor arven først falt.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Med hensyn til forvaltningen av boets eiendeler er retten bundet av loddeiernes beslutning for såvidt de alle er enige og retten ikke finner at beslutningen strider mot fraværende arvingers eller mot kreditorernes tarv.

§ 39 annet ledd første punktum skal lyde:

Er det gitt utlegg til person under vergemål eller til noen hvis midler skal forvaltes som foreskrevet i § 19 i lov om forsvunne personer mv., og utlegget i verdi svarer til eller overstiger det beløp som er fastsatt i medhold av vergemålsloven § 49 første ledd, skal skifteforvalteren uoppholdelig sende utskrift av

utloddingsprotokollen til fylkesmannen som forvaltningen av midlene hører under.

§ 53 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. hvis noen av ektefellene er under atten år eller fratatt rettslig handleevne, med mindre vergen skriftlig samtykker i at boet skiftes privat,

§ 61 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Retten skal påse at avgjørelsen ikke blir til skade for loddeier som er under vergemål, eller som er forhindret fra sjølv å gjøre sine ønsker gjeldende eller fra å være personlig til stede under skiftet.

§ 65 annet ledd annet punktum skal lyde:

Dersom det stilles fullgod sikkerhet, kan lodd til en person som er under 18 år eller fratatt rettslig handleevne, også i andre tilfeller legges ut ved en fordring på den som overtar eiendelen eller rettigheten.

§ 79 skal lyde:

§ 79 Er noen av loddeierne under 18 år, må vergen skriftlig samtykke i at boet blir skiftet privat. Det samme gjelder om noen av loddeierne er fratatt rettslig handleevne. Retten skal skriftlig varsle fylkesmannen om at boet skiftes privat. Person som nevnt i første og annet punktum representeres under skiftebehandling av vergen, og vergen har på dennes vegne de rettigheter som tilkommer en loddeier. Ved vergemål uten fratakelse av rettslig handleevne får vergen de samme rettighetene som nevnt i fjerde punktum hvis representasjon under skifte faller innenfor vergeoppdraget.

Er alle loddeierne i en situasjon som nevnt i første ledd første og annet punktum, kan det skiftes privat hvis vergen overtar ansvaret for avdødes forpliktelser. Er det flere verger, hefter de fullt og solidarisk for gjelden. Regelen i første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 84 annet ledd skal lyde:

Fylkesmannen og verge kan kreve offentlig skifte på vegne av en mindreårig loddeier eller loddeier som er fratatt rettslig handleevne. Fylkesmannen har rett til å kreve offentlig skifte selv om privat skifte er avsluttet, hvis fylkesmannen finner at størrelsen på arvelodd som tilkommer en person som nevnt i første punktum, ikke er tilfredsstillende.

§ 87 skal lyde:

§ 87 Boet skal skiftes offentlig hvis det er bestemt av arvelateren i gyldig testament, eller hvis arvelateren har bestemt at arv som tilfaller noen av arvingene, skal forvaltes etter reglene i vergemålsloven kapittel 7, og arven for den eller de arvinger det gjelder, antas

å overstige grensen etter vergemålsloven § 49 første ledd første punktum.

§ 98 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Hvis arvingene eller deres verger ikke vedtar denne oppgave, eller skifteforvalter på vegne av arving under vergemål finner særlig grunn til å dra oppgavens riktighet i tvil, kan de kreve nærmere opplysninger, og i fornødent fall registrering og takst.

§ 123 skal lyde:

§ 123 Med hensyn til vergemål under offentlig skifte for arvinger som er forsvunnet etter arvefallet eller hvis oppholdssted ikke kjennes, får *vergemålsloven kapittel 5 og § 34* tilsvarende anvendelse.

8. I lov 17. februar 1939 nr. 1 om gjeldsbrev skal § 17 lyde:

§ 17 Utgjevaren kann likeins gjera gjeldande at gjeldsbrevet er falskt eller forfalska, underskrive på hans vegner utan fullmakt eller ugildt på grunn av grov tvang (§ 28 i avtalelova), *manglande rettsleg handleevne* eller sinnssjukdom, at gjeldsbrevet er sagt maktlaust, eller at kravet er bortfalle eller brigda etter reglane om deponering, forelding, preklusjon eller tvangsakkord.

9. I lov 23. mars 1961 nr. 1 om forsvunne personer m.v. gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd annet punktum skal lyde:

Midlene forvaltes *etter reglene i vergemålsloven*.

§ 13 første punktum skal lyde:

Er det gått 10 år siden siste tidspunkt da en vet at den forsvunne var i live, uten at midler som forvaltes *etter reglene i vergemålsloven eller av verge* eller fullmektig, er skiftet, skal den som har forvaltningen, gi melding til tingretten, som da behandler midlene som om den forsvunne var død.

10. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 13 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Heller ikke kan det velges noen som er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne*, eller som står i samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til eller er gift med eller i rett opp- eller nedstigende linje eller i første sidelinje er beslektet eller besvogret med styremedlem, varamedlem til styret, revisor eller overordnet tjenestemann i sparebanken.

§ 35 første ledd skal lyde:

Den som er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne*, eller hvis bo er under konkursbehandling, akkordforhandling eller privat administrasjon, kan ikke være revisor.

11. I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 13 første ledd lyde:

En forretningsbank skal ha en kontrollkomité med minst tre medlemmer og minst ett varamedlem med en funksjonstid på to år. Medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen. Et medlem av komiteen skal tilfredsstillende de krav som stilles til dommere etter lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene § 54 annet ledd. Valget av dette medlem skal godkjennes av Finanstilsynet. Finanstilsynet kan dispensere fra bestemmelsene i de to foregående punktum. Kontrollkomiteen velger selv sin formann og nestformann hvis ikke vedtektene legger denne myndighet til generalforsamlingen. Medlem av komiteen som skal velges av generalforsamlingen, må fylle vilkårene for valg til representantskapet. Representantskapets formann og nestformann, styremedlem, varamedlem til styre, revisor eller tjenestemann i banken kan ikke velges til medlem eller varamedlem av kontrollkomiteen. Heller ikke kan det velges noen som er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne*, eller som står i samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til eller er gift med eller i rett opp- eller nedstigende linje eller i første sidelinje er beslektet eller besvogret med styremedlem, varamedlem til styret, revisor eller overordnet tjenestemann i banken. Heller ikke kan det velges noen som er gått konkurs, har åpnet gjeldsforhandling eller er under privat administrasjon. Inntreer forhold som gjør at vedkommende ikke lenger er valgbar, trer han ut av kontrollkomiteen. I stedet for medlem som trer ut, velges ved første anledning nytt medlem for resten av hans valgperiode. For avdelinger med eget styre kan velges lokale kontrollkomiteer for stedlig kontroll under tilsyn av hovedkomiteen.

12. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon mv. skal § 7 femte ledd lyde:

Søknad fra *mindreårig eller person som er fratatt rettslig handleevne*, må være tiltrådt av verge.

13. I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endringer:

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Ved fastsettelsen av tiden for rådgighetservivet sees det bort fra arvelaters eller givers bestemmelse om at midlene skal behandles *etter reglene i verge-*

målsloven kapittel 7 eller være undergitt lignende rådgighetsinnskrenkning.

§ 25 tredje ledd annet punktum skal lyde:

For en *person under vergemål* er vergen meldepliktig.

14. I lov 5. juni 1970 nr. 35 om utlevering for å få iverksatt vedtak om frihetsinngrep truffet av myndighet i annet nordisk land skal § 5 fjerde ledd lyde:

Dersom hensynet til den som kreves utlevert tilsier det, skal det oppnevnes *verge*.

15. I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. gjøres følgende endringer:

§ 9 annet ledd tredje punktum skal lyde:

For arving som er *mindreårig eller fråteken rettsleg handleevne på det økonomiske området*, må *vergen og også fylkesmannen samtykkje etter første punktum, og fylkesmannen må* i tilfelle *også samtykkje* i avtale med arvingane som nemnd i andre punktum.

§ 10 annet og tredje punktum skal lyde:

Er den særskilde livsarvingen *mindreårig eller fråteken rettsleg handleevne på det økonomiske området*, må *vergen samtykkje, og det krevst også samtykkje frå fylkesmannen*. *Fylkesmannen* bør som regel berre samtykkje når *fylkesmannen* meiner det vil være til gagn også for den særskilde livsarvingen at attlevande ektemake får rett til uskifte.

§ 13 annet og tredje ledd skal lyde:

Ektemake som er *fråteken rettsleg handleevne på det økonomiske området*, har ikkje rett til uskifte. Så langt det er nødvendig for at ektemaken og heimeverande barn kan få forsvarleg underhald og halde heimen oppe, kan retten likevel med samtykke frå *fylkesmannen* gjere vedtak om at ektemaken skal ta over buet eller ein del av det uskift.

Ein mindreårig ektemake har berre rett til uskifte når *fylkesmannen* samtykkjer.

§ 15 første punktum skal lyde:

Er ein arving *under verjemål* og attlevande ektemake verja hans, skal retten syte for at det blir oppnemnt setteverje.

§ 16 annet ledd skal lyde:

Er attlevande ektemake eller nokon av arvingane *under verjemål*, skal retten sende *fylkesmannen på staden der personen under verjemål* bur, slik oppgå-

ve, status eller registrering og verdsetjing som er nemnd i § 14.

§ 21 første ledd annet punktum skal lyde:

For arvingar som er mindreårige eller fråtekne rettsleg handleevne på det økonomiske området, må *vergen og også fylkesmannen* samtykkje.

§ 22 første ledd annet punktum skal lyde:

Trengst det for rett til uskifte samtykke frå *arvingane, tar* desse likevel arv utan omsyn til om dei lever på den tid som er nemnd.

§ 23 annet ledd skal lyde:

Det same gjeld når attlevande ektemake er *fråteken rettsleg handleevne på det økonomiske området*, likevel slik at føresegna i § 13 andre ledd andre punktum gjeld tilsvarande.

§ 24 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Har attlevande ektemake overtatt buet uskift med førstavdødes særskilde livsarvingar og *desse var mindreårige eller fråtekne rettsleg handleevne på det økonomiske området*, kan desse krevje skifte for seg sjølve når dei er blitt myndige. Døyr ein *slik* livsarving, plikter ektemaken å skifte med livsarvingane hans dersom dei ikkje samtykkjer i at uskiftet held fram. Paragraf 10 andre og tredje punktum gjeld tilsvarande. Om ein særskilt livsarving kan krevje arveoppgjer etter desse føresegnene, fører ikkje det til at attlevande ektemake mister retten til å sitje i uskifte med resten av buet.

Er ektemaken eller arvingen mindreårig eller fråteken rettsleg handleevne på det økonomiske området, er det verja som med samtykke frå *fylkesmannen* reiser krav om skifte.

§ 32 annet ledd første punktum skal lyde:

Etter slikt testament skal arven heilt eller delvis styrast *etter reglane i vergemålsloven kapittel 7*, eller på annan måte som gir god nok trygd og avkasting.

§ 32 annet ledd femte punktum skal lyde:

Dersom arven skal styrast *etter reglane i vergemålsloven kapittel 7*, kan det fastsetjast at tillitsmann ikkje skal oppnemnas.

§ 45 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

§ 48 tredje ledd skal lyde:

Er det vedteke verjemål for testator, bør erklæring frå lege om tilstanden til *testator* leggjast ved testamentet.

§ 56 annet ledd annet punktum skal lyde:

Vil nokon som er *under verjemål* gjere arvepakt, krevst dessutan samtykke frå *fylkesmannen* i den mon arvepakta gjeld midlar som *personen* ikkje rår over sjølv.

§ 74 annet ledd oppheves. Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

16. I lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer skal § 25 fjerde ledd tredje punktum lyde:

Søknad fra *person som er fratatt rettslig handleevne*, må være tiltrådt av verge.

17. I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten gjøres følgende endringer:

§ 20 a overskriften skal lyde:

§ 20 a *Frist og formkrav mv.*

§ 20 a tredje ledd skal lyde:

Er det *mindreårige eller personar som heilt eller delvis manglar rettsleg handleevne* mellom dei som det er aktuelt å gi eit slikt tilbod, skal tilbodet også sendast *fylkesmannen*.

§ 74 annet ledd skal lyde:

Føresegna i første stykket gjeld tilsvarende dersom saksøkjaren misser si rettslege handleevne før løysingssaka er slutført, og *fylkesmannen* fråfell saka på hans vegner.

18. I lov 13. juni 1975 nr. 50 om svangerskapsavbrudd skal § 4 tredje ledd lyde:

Er kvinnen uten verge i tilfelle som nevnt i første ledd tredje punktum eller annet ledd, skal *fylkesmannen* etter begjæring fra hennes lege eller nemnda (jfr. § 7) oppnevne *verge*.

19. I lov 3. juni 1977 nr. 57 om sterilisering skal § 4 fjerde ledd lyde:

Er en person uten verge i tilfelle som nevnt i annet eller tredje ledd, skal *fylkesmannen* etter begjæring fra vedkommende lege eller nemnda (jfr. § 6 annet ledd) eller rådet (jfr. § 6 første ledd), oppnevne *verge*.

20. I lov 10. juni 1977 nr. 71 om anerkjennelse og fullbyrding av nordiske dommer på privatrettens område skal § 7 nr. 1 bokstav a lyde:

a) avgjørelse eller forlik om oppheving av formuesfellesskapet, separasjon, skilsmisse, omstøting av

ekteskap, stiftelse eller oppheving av adopsjonsforhold, *hel eller delvis fratakelse av rettslig handleevne eller endring av vedtak om dette*, eller om deling av formue eller erstatning i forbindelse med separasjon, skilsmisse eller omstøting av ekteskap, for så vidt gjelder fullbyrding får loven dog anvendelse på avgjørelse som har bindende virkning her i landet etter artikkel 22 i konvensjon 6 februar 1931 mellom Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige angående internasjonal-privatrettslige bestemmelser om ekteskap, adopsjon og vergemål,

21. I lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer skal § 12 nr. 1 bokstav a lyde:

a) *person under vergemål mot verge, eller*

22. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning skal § 4-5 nr. 2 lyde:

2. For *skattyter som er mindreårig eller fratatt rettslig handleevne*, skal selvangivelse m.v. leveres av vergen. Dette gjelder ikke barn som har nådd den alder da det etter skatteloven anses som selvstendig skattyter og leverer selvangivelse selv.

23. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp skal § 16 første ledd lyde:

Fri sakførsel innvilges uten behovsprøving i saker som nevnt i § 11 første ledd nr. 4, 5 og 7, samt i følgende tilfeller:

1. for den vernepliktige i militærnektersaker etter lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner,
2. for den et tvangstiltak retter seg mot i saker om overprøving av administrative tvangsvedtak i helse- og sosialsektoren etter tvisteloven kapittel 36,
3. for den private part i saker hvor søksmål er anbefalt av Stortingets ombudsmann for forvaltningen,
4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet punktum,
5. til den som er begjært *fratatt rettslig handleevne*, eller som begjærer *et vedtak om fratakelse av rettslig handleevne* opphevet etter *vergemålsloven*,
6. til den det oppnevnes advokat for i medhold av barneloven § 61 første ledd nr. 5.

24. I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

§ 6 annet punktum skal lyde:

Er barnet *mindreårig*, vert saka reist av oppnemnd verje.

§ 29 c skal lyde:

§ 29 c *Stillinga til verja*

Verja kan ikkje reise slektskapssak for ein *person under verjemål* som har fylt 15 år, utan samtykke frå *personen* med mindre *personen* ikkje er i stand til å forstå kva eit samtykke fører med seg.

§ 33 skal lyde:

§ 33 *Barnet sin sjølvråderett*

Foreldra skal gje barnet stendig større sjølvråderett med alderen og fram til det fyller 18 år.

25. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 83 skal lyde:

§ 83 Er siktede under 18 år, har også hans verge partsrettigheter. Dersom vergen ikke kan eller vil varetta siktedes tarv i saken, skal *fylkesmannen* oppnevne en midlertidig verge som har partsrettigheter i stedet for den opprinnelige vergen.

§ 84 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Har han ikke verge, skal det oppnevnes verge.

I kapittel 8 skal ny § 93 g lyde:

§ 93 g *Rettigheter som etter loven her tilkommer fornærmede og etterlatte, utøves av vergen når den fornærmede eller etterlatte er under 18 år, med mindre noe annet følger av lov. Er vergene uenige seg imellom om utøvelsen av rettighetene, skal det oppnevnes en setteverge.*

En mindreårig som har fylt 15 år, kan på ethvert tidspunkt i saken selv utøve rettighetene som fornærmet eller etterlatt, med mindre den mindreårige er i en tilstand som beskrevet i vergemålsloven § 20.

Rettigheter som nevnt i første ledd utøves av vergen når den fornærmede eller etterlatte fullt ut er fratatt den rettslige handleevnen. Det samme gjelder en fornærmet eller etterlatt som delvis er fratatt den rettslige handleevnen når fratakelsen av handleevnen må anses å omfatte det å utøve prosessuelle rettigheter.

§ 409 tredje ledd skal lyde:

Er fornærmede under 18 år, helt eller delvis fratatt den rettslige handleevnen, antas å være i en tilstand som nevnt i straffeloven § 44, eller er han død, gjelder reglene i straffeloven § 78.

26. I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 10 første ledd nr. 7 lyde:

7. sak om *fratakelse av den rettslige handleevnen etter vergemålsloven*,

27. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett gjøres følgende endringer:

§ 3-4 første ledd første punktum skal lyde:

Når en overdrager tar forbehold som nevnt i § 3-1 eller § 3-2, skal han oppnevne en bank, en advokat eller etter nærmere regler *fylkesmannen* som tillitsmann.

§ 3-4 tredje ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om *fylkesmannens* adgang og plikt til å være *tillitsmann* og om *tillitsmannens* forvaltning av beslagsfrie midler, derunder om den godtgjøring som *tillitsmannen* har krav på.

§ 3-7 annet ledd annet punktum skal lyde:

Slikt samtykke gis av *fylkesmannen* dersom *fylkesmannen* er *tillitsmann*, og ellers av *Stiftelsestilsynet*.

§ 3-8 annet ledd skal lyde:

Forvaltningsloven gjelder likevel for *fylkesmannen* som *tillitsmann*. For vedtak truffet av *fylkesmannen* er *Stiftelsestilsynet* klageinstans.

28. I lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Personer som er fratatt rettslig handleevne på det personlige området*, kan bare adoptere med samtykke fra sin verge.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Personer som er fratatt rettslig handleevne på det personlige området*, kan ikke adopteres uten samtykke fra vergen.

29. I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner skal § 1-3 første ledd nr. 2 lyde:

2. *fylkesmannen ved forvaltning av finansielle eiendeler etter vergemålsloven* og stiftelser som ikke har til formål å drive næringsvirksomhet

30. I lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler gjøres følgende endringer:

§ 17-1 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder dersom forsikringstakeren blir *fratatt rettslig handleevne, jf vergemålsloven § 77 første ledd bokstav b.*

§ 17-6 annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke dersom ugyldigheten skyldes *falsk, forfalskning, sinnssykdom, grov tvang* som nevnt i avtaleloven § 28, *mindreårighet eller vergemål med fratakelse av rettslig handleevne.*

31. I lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konflikt-råd gjøres følgende endringer:

§ 12 annet ledd annet punktum skal lyde:

Dersom vergen ikke kan eller vil vareta partens tarv i saken, skal *fylkesmannen oppnevne en midlertidig verge som skal opptre i stedet for den opprinnelige vergen under konfliktrådsbehandlingen.*

§ 13 tredje ledd skal lyde:

Er en part *mindreårig, eller er en part satt under vergemål og mangler rettslig handleevne til å inngå slik avtale*, må avtalen godkjennes av vergen.

32. I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Adgangen til å inngå ekteskap for personer som er satt under vergemål*

Den som er *satt under vergemål*, må ha samtykke fra vergen for å inngå *ekteskap* dersom det faller innenfor *vergens* oppdrag å gi slikt samtykke. Nekter *vergen*, kan fylkesmannen likevel gi tillatelse hvis det ikke er rimelig grunn for nektelsen.

§ 7 bokstav c skal lyde:

c. Er noen av brudefolkene *satt under vergemål og det faller innenfor vergens oppdrag å samtykke til ekteskap*, skal det godtgjøres at det er gitt samtykke eller tillatelse til ekteskapet etter § 2 første punktum, jf. *andre* punktum.

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Erklæring som nevnt i første ledd kan ikke gis av noen som er under 18 år eller *fratatt rettslig handleevne*, hvis ikke vergen har gitt samtykke til privat skifte etter skifteloven § 53 *første ledd nr. 3* eller § 79.

§ 16 sjette ledd tredje punktum oppheves.

§ 27 annet ledd bokstav c skal lyde:

c. når sak om separasjon eller skilsmisse blir reist av *vergen etter § 28.*

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Partsrettigheter for ektefelle under vergemål mv.*

Sak for fylkesmannen om separasjon eller skilsmisse og ekteskapsak for domstolene reises av eller mot en ektefelle personlig også når han eller hun er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne etter vergemålsloven § 22.* Når sak er reist, kan vergen opptre til støtte for *denne ektefellen.* Vergen skal varsles om saken av fylkesmannen. Er sak reist for domstolene, skal stevning også forkynnes for vergen.

En verge kan fremme sak på vegne av en ektefelle som mangler rettslig handleevne, dersom det er påtrengende nødvendig av hensyn til denne ektefellen. Disse sakene behandles i alle tilfeller av domstolene, som også avgjør om det er grunnlag for saksanlegget.

Dersom en ektefelle er *satt under vergemål uten å være fratatt rettslig handleevne*, og det faller innenfor *vergens* oppdrag å opptre i eller fremme sak om separasjon eller skilsmisse eller ekteskapsak, gjelder reglene i første og annet ledd tilsvarende for *vergen.*

§ 47 skal lyde:

§ 47 *Personer med manglende rettslig handleevne*

En ektefelle som er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne på det økonomiske området*, må ha samtykke av verge for å inngå avtaler i samsvar med reglene i §§ 42 til 46. Det samme gjelder *en ektefelle som er satt under vergemål uten å være fratatt rettslig handleevne*, dersom det faller innenfor *vergens* oppdrag å gi slikt samtykke.

§ 54 første ledd femte punktum skal lyde:

Kreves det for *en ektefelle* samtykke av *verge*, må dette samtykket gis på samme måte.

§ 57 første ledd bokstav c annet punktum skal lyde:

Dersom ektefellen er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne på det økonomiske området*, må vergen samtykke.

33. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger skal § 4-2 tredje og fjerde ledd lyde:

For *person som er mindreårig eller fratatt rettslig handleevne*, utøves stemmeretten av vergen.

Ingen kan avgi mer enn to stemmer. I tilfelle hvor både vergen og *person som nevnt i tredje ledd* har stemmerett, kan likevel vergen stemme både for seg selv og *personen han eller hun er verge for.*

34. I lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene skal § 3-2 tredje og fjerde ledd lyde:

For person som er mindreårig eller fratatt rettslig handleevne, utøves stemmeretten av vergen.

Ingen kan avgi mer enn to stemmer. I tilfelle hvor både vergen og *person som nevnt i tredje ledd* har stemmerett, kan likevel vergen stemme både for seg selv og *personen han eller hun er verge for*.

35. I lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere skal § 4 første ledd nr. 5 lyde:

5. ikke være *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne etter vergemålsloven*,

36. I lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) skal § 3 lyde:

§ 3 Ingen kan være forretningsfører i en foretaksgruppe når vedkommende er *mindreårig eller fratatt rettslig handleevne*, eller det inntreer slik hindring for vedkommende som nevnt i konkursloven § 142.

37. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 22-4 første ledd skal lyde:

For den som er innlagt i en helseinstitusjon for langtidspasienter, og som ikke er i stand til å disponere ytelsen selv, skal ytelsen utbetales til institusjonen. Helseinstitusjonen skal forvalte midlene til beste for den som har rett til ytelsen. Reglene i *vergemålsloven* får ikke anvendelse på midler som institusjonen forvalter. *Fylkesmannen skal ha kopi av vedtak etter første punktum. Hvis fylkesmannen treffer vedtak om vergemål for personen etter reglene i vergemålsloven, kan fylkesmannen beslutte at midlene i stedet skal forvaltes av vergen. Er personen allerede under vergemål, må vergen samtykke til vedtak som nevnt i første punktum hvis forvaltning av midlene hører under vergens mandat.*

I § 22-6 skal overskriften lyde:

§ 22-6 *Utbetaling til Nav-kontor o.a.*

§ 22-6 nytt tredje ledd skal lyde:

Reglene i vergemålsloven får ikke anvendelse på ytelser det er truffet vedtak om etter første ledd. Fylkesmannen skal ha kopi av vedtaket. Hvis fylkesmannen treffer vedtak om vergemål for personen etter reglene i vergemålsloven, kan fylkesmannen beslutte at ytelsen i stedet skal forvaltes av vergen. Er personen allerede under vergemål, må vergen samtykke til

vedtak som nevnt i første ledd hvis forvaltning av ytelsen hører under vergens mandat.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

38. I lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner skal § 38 annet ledd tredje punktum lyde:

Bare myndige personer kan være styremedlemmer.

39. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper skal § 6-8 første ledd annet punktum lyde:

Det samme gjelder hvis et styremedlem blir *fratatt rettslig handleevne* eller blir satt i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

40. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper skal § 6-8 første ledd annet punktum lyde:

Det samme gjelder hvis et styremedlem blir *fratatt rettslig handleevne* eller blir satt i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

41. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 4 lyde:

§ 4 *Pass til mindreårige og personer som er fratatt rettslig handleevne*

Til barn under 18 år utstedes ikke pass uten samtykke fra den eller de som har foreldreansvaret. Har foreldrene felles foreldreansvar, må begge samtykke. Pass kan likevel utstedes til barn med bare den ene av foreldrenes samtykke i tilfelle der vedkommende i henhold til barneloven har anledning til å ta med barnet ut av landet uten den annens samtykke. Dersom barneverntjenesten har overtatt omsorgen for barnet etter barnevernloven § 4-8 eller § 4-12, skal samtykke kun innhentes fra barneverntjenesten.

Til *person som er fratatt rettslig handleevne*, utstedes ikke pass uten samtykke fra vergen.

Pass kan i særlige tilfeller utstedes til *person som nevnt i første og annet ledd* uten samtykke dersom det er åpenbart ubetenkelig.

42. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 25 lyde:

§ 25 *Kontohaver under vergemål*

(1) En mindreårig som har fylt 15 år, kan inngå avtale om *innskuddskonto* for midler han eller hun har rett til å disponere over, jf. *vergemålsloven* § 12. Den mindreårige kan selv disponere over en slik *konto*, med mindre institusjonen har fått melding fra fylkesmannen om at den mindreårige er fratatt rådgiverten over midlene etter *vergemålsloven* § 12 tredje ledd.

(2) Midler som etter *vergemålsloven* eller vedtak om vergemål bare kan disponeres av vergen eller fylkesmannen, skal ikke settes inn på konto som perso-

nen under vergemål har rett til å disponere over på egen hånd.

(3) En verge kan inngå avtale om konto i den mindreåriges navn uten den andre vergens samtykke. Ved avtaleinngåelsen skal vergen opplyse om det finnes andre verger for den mindreårige. Dersom det finnes flere verger, skal institusjonen informere den andre vergen om opprettelsen av kontoen.

(4) Har en kontohaver under vergemål flere verger, disponerer de kontoen i fellesskap med mindre de skriftlig har gitt melding om noe annet, fylkesmannen har besluttet at en av vergene skal disponere kontoen, jf. vergemålsloven § 18 fjerde ledd, eller en gavevter eller arvelater har besluttet at arven eller gaven skal forvaltes på en bestemt måte, jf. vergemålsloven § 95.

(5) Opplysninger som institusjonen etter loven her skal meddele kontohaveren, skal gis *verge med mindre opplysningene gjelder midler personen under vergemål har rett til å disponere over på egen hånd. Kongen kan i forskrift fastsette at de samme opplysningene også skal gis fylkesmannen, eller at fylkesmannen skal gis en kontoutskrift for disse kontoene ved årets slutt.*

43. I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

§ 1-3 bokstav b annet punktum skal lyde:

Dersom pasienten er ute av stand til å oppgi pårørende, skal nærmeste pårørende være den som i størst utstrekning har varig og løpende kontakt med pasienten, likevel slik at det tas utgangspunkt i følgende rekkefølge: ektefelle, registrert partner, personer som lever i ekteskapslignende eller partnerskapslignende samboerskap med pasienten, barn *over 18 år*, foreldre eller andre med foreldreansvaret, søsken *over 18 år*, besteforeldre, andre familiemedlemmer som står pasienten nær, verge eller fremtidsfullmektig med kompetanse på det personlige området.

§ 4-3 første ledd skal lyde:

Rett til å samtykke til helsehjelp har:

- a) *personer over 18 år*, med mindre annet følger av § 4-7 eller annen særlig lovbestemmelse, og
- b) *personer mellom 16 og 18 år*, med mindre annet følger av særlig lovbestemmelse eller av tiltakets art.

§ 4-6 overskriften skal lyde:

§ 4-6 *Om pasienter over 18 år som ikke har samtykkekompetanse*

§ 4-6 første ledd skal lyde:

Dersom *en pasient over 18 år* ikke har samtykkekompetanse etter § 4-3 annet ledd, kan den som yter

helsehjelp, ta avgjørelse om helsehjelp som er av lite inngripende karakter med hensyn til omfang og varighet.

§ 4-7 skal lyde:

§ 4-7 *Om pasienter som er fratatt rettslig handleevne på det personlige området*

Pasient som er *fratatt rettslig handleevne på det personlige området etter vergemålsloven § 22 tredje ledd*, skal i så stor utstrekning som mulig selv samtykke til helsehjelp. Dersom dette ikke er mulig, kan vergen samtykke på vegne av *pasienten*.

§ 4-9 tredje ledd skal lyde:

Helsepersonell må forsikre seg om at pasient som nevnt i første og annet ledd er *over 18 år og ikke er fratatt rettslig handleevne på det personlige området*, og at vedkommende er gitt tilfredsstillende informasjon og har forstått konsekvensene for egen helse ved behandlingsnektelsen.

44. I lov 21. desember 2000 nr. 105 om opplysningsplikt og angrerett mv. ved fjernsalg og salg utenfor fast utsalgssted skal § 7 a tredje ledd annet punktum lyde:

Det skal tas særskilt hensyn til behovet for beskyttelse av *personer uten rettslig handleevne*, som for eksempel mindreårige.

45. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser gjøres følgende endringer:

§ 21 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) eiendeler som etter vedtektene eller styrets beslutning forvaltes av *fylkesmannen* etter vergemålsloven § 97, og

§ 27 første ledd annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder *mindreårige, personer som er fratatt rettslig handleevne, og personer* det har inntrådt slik hindring for som nevnt i konkursloven § 142.

46. I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter skal § 8-2 nr. 3 første punktum lyde:

Tingretten og namsmannen har rett til å få opplyst hvilke registrerte finansielle instrumenter som tilhører en saksøkt, en skyldner eller en *person som er fratatt rettslig handleevne*, og om det er øvrige begrensede rettigheter i disse.

47. I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag skal § 6-7 første ledd annet punktum lyde:

Det same gjeld dersom ein styremedlem blir *fråteken rettsleg handleevne* eller blir sett i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

48. I lov 27. juni 2003 nr. 64 om alternativ behandling av sykdom mv. skal § 7 tredje ledd første punktum lyde:

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke dersom behandlingen skjer i samarbeid eller samforståelse med pasientens lege, og *pasienten har samtykkekompetanse* etter pasient- og brukerrettighetsloven § 4-3 første og andre ledd.

49. I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2-5 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Bare personer over 18 år som ikke er fratatt rettslig handleevne på det personlige området, kan gi slikt samtykke.

§ 2-9 første ledd første punktum skal lyde:

En sædgiver skal være *over 18 år og ikke fratatt rettslig handleevne på det personlige området.*

50. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 261 første ledd lyde:

Den som alvorlig eller gjentatte ganger unndrar en *mindreårig* eller holder denne unndratt fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse skal ha den *mindreårige* boende fast hos seg, eller som urettmessig unndrar den *mindreårige* fra noen som har omsorgen etter barnevernloven, straffes med bot eller fengsel inntil 2 år. På samme måte straffes den som tar en *mindreårig* ut av landet eller holder tilbake en *mindreårig* i utlandet og ved det ulovlig unndrar den *mindreårige* fra noen som i henhold til lov, avtale eller rettsavgjørelse har foreldreansvar eller som har omsorgen etter barnevernloven.

51. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister gjøres følgende endringer:

§ 2-2 tredje og fjerde ledd skal lyde:

(3) *Mindreårige* er bare prosessdyktige når det følger av særlig lovbestemmelse. *Personer som er fratatt rettslig handleevne etter vergemålsloven § 22, er bare prosessdyktige hvis saken gjelder eiendeler, disposisjoner eller forhold utenfor området for fratakelsen av handleevnen, med mindre noe annet følger av særlig lovbestemmelse.*

(4) *En person* som på grunn av sin psykiske helsestilstand ikke er i stand til å vareta sine egne interesser under saken, er ikke prosessdyktig. Har ikke per-

sonen *verge*, skal retten sørge for at *det* oppnevnes *verge*.

§ 2-3 annet ledd skal lyde:

(2) *For personer* som mangler prosessdyktighet etter § 2-2 fjerde ledd, er *vergen* stedfortreder.

§ 2-4 skal lyde:

§ 2-4 *Stedfortreder for mindreårige og personer som er fratatt rettslig handleevne mv.*

(1) *For personer som mangler prosessdyktighet etter § 2-2 tredje ledd, er vergen* stedfortreder. Er en *mindreårigs* foreldre *verge* i fellesskap, får *vergemålsloven § 18* anvendelse.

(2) En *mindreårig* over 15 år skal varsles til rettsmøtene. Retten skal opplyse om at den *mindreårige* har rett, men ikke plikt, til å være til stede i rettsmøtet. Den *mindreårige* skal meddeles prosesskriv samtidig med *vergen*, hvis ikke den *mindreårige* selv har erklært at det er unødvendig. For *mindreåriges* rett til innsyn i dokumenter gjelder § 14-1 første ledd.

(3) Gjelder søksmålet midler som forvaltes av *fylkesmannen etter vergemålsloven kapittel 7*, skal stevningen forkynnes *også* for *fylkesmannen*. *Fylkesmannen har rett til å tre inn i saken dersom personen mangler prosessdyktighet etter § 2-2 tredje ledd*. *Fylkesmannens* prosesshandlinger kommer i så fall *personen* til gode selv om de strider mot *personens* egne prosesshandlinger.

52. I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift skal § 10 tredje ledd annet punktum lyde:

Mindreårige barn hvis foreldre ikke lever sammen, har likevel adgang til å eie rein i siidaandel både hos fars slekt og hos mors slekt.

53. I lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak gjøres følgende endringer:

§ 8 annet ledd annet punktum oppheves.

§ 72 første ledd annet punktum skal lyde:

Det same gjeld dersom ein styremedlem blir *fråteken rettsleg handleevne* eller blir sett i konkurskarantene etter konkursloven §§ 142 og 143.

54. I lov 20. juni 2008 nr. 44 om medisinsk og helsefaglig forskning gjøres følgende endringer:

§ 17 første ledd skal lyde:

Rett til å samtykke til deltakelse i medisinsk og helsefaglig forskning har:

- personer over 18 år, med mindre annet følger av sjette ledd, og*
- personer mellom 16 og 18 år, med mindre annet*

følger av særlige lovbestemmelser eller av tiltakets art.

§ 17 sjette ledd skal lyde:

For personer som er *fratatt rettslig handleevne på det personlige området*, gjelder pasient- og brukerrettighetsloven § 4-7 tilsvarende.

55. I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. gjøres følgende endringer:

§ 9-3 annet og tredje ledd skal lyde:

Brukeren, pasienten, pårørende og *verge* skal høres før det treffes vedtak om bruk av tvang og makt etter reglene i kapitlet her og gis informasjon om adgangen til å uttale seg i saker som skal overprøves, klageadgang og adgangen til å bringe vedtaket inn for tilsynsmyndighet og tingretten.

Dersom *verge* ikke allerede er oppnevnt der kommunen anser det aktuelt å fatte vedtak om bruk av tvang og makt etter reglene i kapitlet her, skal *verge* oppnevnes. Kommunen skal begjære oppnevning av *verge* dersom ikke oppnevning er begjært av andre som kan fremsette slik begjæring, jf. vergemålsloven § 56. Opplysninger om personlige forhold som *vergen* mottar, kan bare gis videre dersom det er nødvendig for å utføre *vergeoppdraget*.

§ 9-7 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Det skal straks sendes melding om beslutningen til den faglig ansvarlige for tjenesten, Fylkesmannen, *verge* og pårørende, eller på den måten Fylkesmannen beslutter.

§ 9-7 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Vedtaket skal samtidig sendes spesialisthelsetjenesten, *verge* og pårørende som kan avgi uttalelse til Fylkesmannen.

§ 9-8 annet ledd skal lyde:

Fylkesmannen skal gi *vergen* og pårørende opplysning om klageadgangen etter § 9-11 andre ledd.

§ 9-11 første ledd første punktum skal lyde:

Beslutning etter § 9-5 tredje ledd bokstav a kan påklages av brukeren eller pasienten, *verge* og pårørende til Fylkesmannen.

§ 9-11 annet ledd første punktum skal lyde:

Vedtak etter § 9-5 tredje ledd bokstavene b og c som er overprøvd av Fylkesmannen etter § 9-8, kan påklages av brukeren eller pasienten, *vergen* og pårørende, til fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker.

§ 9-12 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Søksmål kan også reises av pårørende *eller verge*.

56. I lov 20. januar 2012 nr. 6 om endringer i straffeloven, straffeprosessloven, straffegjennomføringsloven, konfliktrådsloven m.fl. (barn og straff) skal endringen i loven del V av § 18 tredje ledd i lov 15. mars 1991 nr. 3 om meglings i konfliktråd lyde:

Under ungdomsstormøtet skal domfelte, domfeltes verger, samt representanter fra kriminalomsorgen og politiet være til stede. Dersom vergene ikke kan eller vil være til stede, skal *fylkesmannen oppnevne en midlertidig verge som kan opptre i stedet for den opprinnelige vergen under ungdomsstormøtet*. Fornærmede og fornærmedes verger har rett til å være til stede. Forsvarer og bistandsadvokat som er oppnevnt etter straffeprosessloven § 100 annet ledd og § 107 a første ledd bokstav d, kan være til stede.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd skal lyde:

For hundeholdet gjelder også bestemmelser i annen lovgivning, bl.a. de alminnelige reglene i lov om *dyrevelferd* og i granneloven, og dessuten særskilte regler om hundehold eller dyrehold f.eks. i husleieloven.

§ 10 fjerde ledd skal lyde:

Opptak og behandling av løse hunder etter paragrafen her skal skje i samsvar med *reglene i lov om dyrevelferd*.

§ 16 annet punktum skal lyde:

Lov om dyrevelferd § 4, jf. § 12, om hjelp til dyret gjelder overfor den som har skadet dyret.

§ 25 tredje ledd annet punktum skal lyde:

III

Den skal foregå etter reglene i *lov om dyrevelferd*.

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 5. februar 2013

Per Sandberg

leder

Sigvald Oppebøen Hansen

ordfører

